

Konya’da, eski adıyla güllük mevkiinde Şems Parkı olarak bilinen alanın içinde eski bir cami ve türbe vardır. Yılın her günü ziyaretçilerle dolup taşan Mevlânâ türbesine yaklaşık on dakikalık mesafedeki bu mekânı bilen ve ziyaret edenlerin sayısı ise parmakla gösterilecek kadar azdır. Sözünü ettiğimiz türbe, Mevlânâ’yı hakikâtin sırlarına ulaştıran bir zatın adını taşımaktadır. Tahmin ettiğiniz gibi Şems-i Tebrizi’nin adını.... Büyük bir arif olduğu bilinen Melikdad oğlu Ali adlı bir kişinin oğlu olan Muhammed Şemseddin, 1164 senesinde Tebriz’de dünyaya gelmiştir. Henüz ocukluk ve ilk gençlik yıllarında bile kendi kuşağının çocuklarından bambaşka olduğunu göstermiş, anne babasını,yakınlarını, hocalarını hayrete düşüren davranışlar ortaya koymuştur. Zamanın ölçülerini aşan bu zat, çocukluk dönemine ait bir anıyı şöyle anlatıyor:

“Henüz ergenlik çağına girmemiştim. Aşk deryasına daldım mı otuz kırk gün hiçbir şey yiyemezdim; istekten kesilirdim.

Günlerce açlığa susuzluğa katlanırdım. Bir gün babam bana çıkıştı : ‘ Oğlum’, dedi ‘ben senin bu halinden bir şey anlamıyorum. Bunun sonu nereye varacak?’ ben ona şu cevabı verdim:

‘Baba, seninle benim babalık ve evlatlık ilişkimiz neye benzer bilir misin? Bir tavuğun altına tavuk yumurtalarıyla bir de kaz yumurtası koymuşlar. Vakti gelip de civcivler ıkıştığı zaman, bunlar hep birlikte analarının ardına dşerler, bir gl kenarına gelirler. Kaz yumurtasından çıkan civciv hemen kendini suya atar, bunu gören ana tavuk, eyvah yavrum boğulacak der. ırpınmaya başlar. Halbuki kaz yavrusu, neşe içinde suda yüzmektedir. İşte, seninle benim aramdaki fark da böyledir.”

Muhammed Şemseddin, bazı görüşlerin ve Mevlana’nın müridi, ğrencisi olduğu yolundaki yaygın inanışın aksine, basit bir batını dervişi değil, üstün vasıflarla bezenmiş, hatta vasıftan dahi söz edilemeyecek yapıda bir zattır. Mevlana gibi zahir ve batın ilimlerinde yüksek derecelere ermiş, müderrislik, müftülük yapmış seçkin bir insanı aşk ateşiyle pişirip ona mânâ aleminin pencerelerini aan biri hakkında başka nasıl düşünebiliriz ki?

Her sözü, sohbeti ve bakışı ile insanları alt üst eden, dar, sınırlı bir ahlaktan Allah’ın ahlakı anlayışına çeken Şems, kendisi için şunları söylüyor :

“Ben bir tarafta, dünyanın insanla şenelmiş dörtte bir kısmının halkı da bir tarafta olsa,beni sorguya çekse onlara cevap vermekten kaçınmam ve daldan sıramam. Ne kadar zor şey sorsalar cevap üstüne cevap veririm. Benim bir sözüm, onlardan her birisi için on cevap ve hüccet olur.”

Bir gün Baba Kemal’in, kendisine şeyh Fahreddin Iraki’ye açılan sırlardan ve hakikâtlardan yana bir keşif gelip gelmediğini, sorması zerine Tebrizi:

“Ondan daha çok müşahade gelir! Ancak onun bildiği bazı ıstılahlar vardır,onun için gördüğünü en sevimli şekilde sunar. Bana gelince, bende öyle g yoktur.” diye cevap verir. Baba Kemal de

“Allah  Teala, sana günlük bir arkadaş versin ki, evvellerin ahirlerin bilgilerini

hakikâtlerini senin adına izhar etsin. Hikmet ırmakları onun kalbinden diline aksın, harf ve ses kıyafetine girsin, o kıyafetin rütbesi de senin adına olsun” der. Makalat adlı eserindeki ifadelerinden onun Tebriz’de Ebubekir adlı Şeyhinden feyz aldığı anlaşılır, ancak yine kendisinin bildirdiğine göre, şeyhi onda olan bir şeyi görememiş, başka kimsenin de göremediği bu farkı, sadece Hüdavendigârı Mevlana anlayabilmiştir. Zaten şeyhi onu daha fazla olgunlaştırmamanın kendi gücünü aştığını anladığı zaman seyahate çıkmasına izin verir. O da diyar diyar gezip Sohbetine dayanabilecek bir dost, bir mürşit arar. Fakat aradığını bir türlü bulamaz, hiç kimse onu tatmin edemez. Konuştuğu kişileri imtihan eder, istediği cevabı alamayınca oradan ayrılır. Kendisini olgunlaştıracak bir şeyh aradığını söyler; ama bütün şeyhleri kendine mürid yapıp arayışına devam eder.

Memleketi olan Tebriz’de kendisine manevi kemalinden dolayı “Kamili Tebrizi”, durmadan gezdiği, yolları tayy ettiği için “Şemseddin-i Perende” (uçan Şemseddin) derler.

Bir gün yolu Bağdat şehrine düşer. Orada meşhur sofilerden Şeyh Evhadüddin Kirmani’yi bulup neyle meşgul olduğunu sorar.

“Ayı leğendeki suda görüyorum” diye cevap verir Kirmani.

Şems Hazretleri bu cevap üzerine:

“Boynunda çiban yoksa neden başını kaldırıp da onu gökte görmüyorsun? Kendini tedavi ettirmek için bir doktor bulmaya bak. Böylece, neye bakarsan gerçekten bakılmaya değer olanı onda görürsün” der.

Kirmani Hazretleri Şems’in ellerine sarılıp müridi olmak istediğini söyler. Şems’in cevabı kesindir: “Sen benim arkadaşlığıma dayanamazsın!”

Ama, Evhadüddin, ısrarlıdır. Nihayet, Şems, Bağdat pazarının tam ortasında birlikte şarap içmek şartıyla kabul edeceğini söyler. Evhadüddin “bunu yapamam” deyince, “O zaman benim için şarap bulup getirir misin?” sorusunu yöneltir. Onu da yapamayacağını bildiren Kirmani’ye “ben içerken bana arkadaşlık eder misin?” diye sorar. “Edemem” yanıtı üzerine artık Şems Hazretleri, “Erlerin huzurundan ırak ol!” diye bağırır. “Bana arkadaş olamazsın. Bütün müridlerini ve dünyanın bütün namus ve şerefini bir kadeh şaraba satmalısın. Bu aşk meydanı erlerin ve bilenlerin işidir. Ve şunu da iyi bil ki ben mürid değil, şeyh arıyorum.

Hem de rastgele bir şeyh değil, hakikâti arayan olgun bir şeyh!..”

Kirmani, teslimiyet ve kabiliyet imtihanını bu nedenle geçememiş, onun asıl maksadını idrak edememiştir.

Tebrizi, arayışları sırasında bir rüya görür. Rüyasında kendisine bir velinin arkadaş edileceği bildirilir. Üst üste iki gece rüya tekrarlanır ve o velinin Rum ülkesinde olduğu haberi verilir.

Onu aramak için yollara düşmek ister, fakat daha zamanının gelmediği, “işlerin vakitlerine tabi ve rehinli olduğu bildirilir.” Şems ilahi tecellilerle mest olduğu, tam mânâsıyla istiğraka daldığı, müşahedenin güzelliğine beşer kuvvetiyle tahammül gösteremediği zamanlarda “gizli velilerinden birini bana göster” diyerek niyaz eder ve sabırsızlanır. Üzerindeki o yoğun halleri dağıtmak için başka işlerle oyalanmaya çalışır.

Para almadan inşaat işlerinde bile çalışır.

Nihay

et bir gün;

“Madem ki ısrar ve arzu ediyorsun O halde şükran olarak ne vereceksin?” diye bir ilham gelir.

O da “başımı!..” cevabını verir.

Bu cevaba karşılık olarak,

Bütün kâinatta Mevlana-yı Rumi Hazretlerinden başka, senin şerefli arkadaşın yoktur.” haberi gelir.

Artık Rum ülkesine gitmek, o sevgili ile görüşmek ve yolunda başını feda etmek üzere yola çıkacaktır.

Uzun bir yolculuğun ardından Şemseddin Muhammed, M. 1244 yılının Ekim ayında Konya’ya gelir. Kaldığı han odasının anahtarını boynuna zamanın tüccarları gibi asıp çarşıda dolaşmaya başlar aşk ve ilmin tüccarı olduğuna işaret ederek...

İkinciye doğru, ana caddede, katıra binmiş, talebeleri etrafında dört dönen bir müderris görünür. Şems aradığı dostun o olduğunu anlar. Önüne geçerek katırın dizginlerini tutar ve keskin bakışlarıyla:

“Sen Belhli Baha Veled’in oğlu Mevlana Celaleddin misin?” diye sorar. Mevlana “evet” diye cevap verir. Şems:

“Ey müslümanların imamı! Bir müşkülüm var. Hz. Muhammed mi büyük, Bayezid-i Bistami mi?

Sorunun heybetinden kendinden geçen Mevlana, kendini toplayınca;

“Bu nasıl sual böyle? Tabi ki, Allah’ın elçisi Hz. Muhammed bütün yaratıkların en büyüğüdür.”

O zaman Şems:

“O halde neden Peygamber bu kadar büyüklüğü ile Ya Rabbi seni tenzih ederim, biz seni layık olduğun vechile bilemedik” buyururken,

Bayezid, “Ben kendimi tenzih ederim! Benim şanım çok yücedir. Zira cesedimin her zerresinde Allah’tan başka varlık yok!..” demekte?

Mevlana:

“Hz. Muhammed, müthiş bir manevi susuzluk hastalığına tutulmuştu, biz senin göğsünü açmadık mı?” şerhiyle kalbi genişledi. Bunun için de susuzluktan dem vurdu. O Her gün sayısız makamlar geçiyor, her makamı geçtikçe evvelki bilgi ve makamına istiğfar ediyor, daha çok yakınlık istiyordu.

Bayezid ise, bir yudum suyla susuzluğu dindi ve suya kandığından dem vurdu. Vardığı ilk makamın sarhoşluğuna kapılarak kendinden geçti ve o makamda kalarak bu sözü söyledi.” Şemsi Tebrizi, bu cevap karşısında “Allah”diyerek yere yuvarlanır.

Mevlana, hemen atından inip yanındaki adamların da yardımıyla onu yerden kaldırıp medresesine götürür. Artık bu medresede iki âşık, hiç dışarı çıkmadan, yanlarına kimsenin girmesine izin verilmeden aylarca sürecektir sohbetlere dalacaktır. Mevlana bunca zaman kitapların, sayfaların arasında aradığı ve Şeyhi Seyyid Burhaneddin’in yıllarca önceden müjdelediği sevgilisine, gönül dostuna kavuşmuş, o andan itibaren de bütün yaşamı değişmiştir.

Şems, önce onu çok değer verdiği

zatların, hatta babasının bile eserlerini okumaktan men eder, değer verdiği bütün kitaplarını birer birer havuza atar. Daha sonra hiç kimseyle konuşmasına izin vermez. Medresedeki derslerini, vaazlarını terk etmek zorunda kalır.

Şimdi sıra imtihanlardadır...

Bir gün Şems-i Tebrizi, Mevlana'yı denemek maksadıyla güzel bir sevgili ister ondan. O da güzellikte eşi bulunmayan karısını getirir tereddüt etmeden . Şems, “bu benim can kız kardeşimdir. Bu olmaz. Bana hizmet edecek bir erkek çocuğu bul” der. Mevlana, Oğlu Sultan Veled'i ona kul olsun diye getirir. Şems, “bu kalbimi bağlayan oğlumdur. Şimdi şarap olsaydı, su yerine onu içerdim. Ben onsuz yapamam” deyince, Mevlana hemen gidip Yahudi mahallesinden bir testi şarap getirir.

Şems, bu teslimiyet ve itaatten hayrete düşüp

“Başlangıcı olmayan başlangıcın ve sonu olmayan sonun hakkı için diyorum ki, dünyanın başından sonuna kadar senin gibi gönül yutan bir Muhammed yürekli bu aleme ne gelmiş ne de gelecektir.” dedi.

Ben Mevlana'nın hilminin derecesini anlamak için bu imtihanları yaptım. Onun iç alemi o kadar geniş ki, rivayet ve hikaye çerçevesine sığmaz.” der.

Kendisine hürmetle, sevgiyle yaklaşan diğer insanlara da çeşitli imtihanlar uygulamış, örneğin kendisinden para isteyince bütün parasını, malını mülkünü ayaklarına seren Hüsameddin Çelebi'ye Velilerin gıpta ettiği bir makamı müjdelemiştir. O servetin içinden de sadece bir dirhem alır. Geri kalanını Hüsameddin'e bağışlar.

Mevlana ve Şemsi Tebrizi'ye gönül verenler bu haldeyken, sohbetlerden ve bu sofradaki zenginlikten mahrum kalanlar Şems'ten kendilerine bir gönül hoşluğu gelmediğini öne sürüp kıskançlık içinde fitne tohumlarını atmaktadırlar. Dedikodularla atılan düşmanlık tohumları iyice olgunlaştığında Şems, bir gece aniden Konya'yı terk ederek kayıplara karışır. On altı ay boyunca hiçbir haber alınamaz.

Bu ayrılık süresince Mevlana tekrar eski haline gelmek, halka ve derslerine dönmek şöyle dursun, kimseyle görüşmez konuşmaz, medresesini büsbütün bırakır, keder içinde yalnızlığa çekilir. Hastalanır. Artık neredeyse can verecekken, Şam'dan gelen mektupla canlanır. Şems ikinci kez Konya'ya gelir. Birkaç ay süren sohbetler, görüşmeler neticesinde yine fitneler düşmanlıklar baş gösterir. Bunun üzerine Şems, tekrar kayıplara karışır...

Mevlana için yine ayrılık başlamıştır, coşkun bir aşk ve cezbe halinde aylarca gözyaşı döker gazeller söyler, her gelenden onu sorar, yalan haber getirenlere bile üstünde ne varsa verir, doğru haberi verene canını teslim edeceğini söyleyerek...

Bu arada fesat ve dedikodu çıkaranların çoğu, bu yolla Mevlana'yı kendilerini döndüremeyeceklerini anlar, bazıları da Şems'in kıymetini fark ederek pişmanlık içinde özür dilerler.

Birkaç ay sonra Şems-i Tebrizi'nin Şam'da olduğu haberi gelince Mevlana halini anlatan mektuplar gönderir, yalvarır, dualar eder. Nihayet üçüncü mektuba aylar süren bekleyişten sonra karşılık gelir. Şems de aynı coşkunlukla ona cevap gönderir. Mektubu alan Mevlana, hemen oğlu Sultan Veledi çağırıp eline dördüncü mektubu vererek şunları söyler:

“Bi

rkaç arkadaşınla Mevlana Şems'i aramaya git. Giderken şu kadar gümüş ve altın parayı da beraberinde götür. Bu paraları Şam'da O Tebriz Sultanının ayakkabısı içine dök ve onun mübarek ayakkabısını Rum tarafına çevir. Benim selamımı ilet ve âşıklara yaraşır secdami O'na arz et. Şam'a ulaştığın vakit, Cebel-i Salahiye'de meşhur bir han vardır, doğru oraya git. Orada Mevlana Şemseddin'in güzel bir Frenk çocuğuyla satranç oynadığını görürsün. Sonunda oyunu Şems kazanırsa, Frengin malını alır. Frenk çocuğu kazanırsa, Şems'e bir tokat vurur. Sen onun vurduğunu görünce hata edip kızmayasın. Çünkü o çocuk kutuplardandır. Fakat o kendini iyi tanımıyor. Şems'in sohbetinin bereketi ve inayeti ile halinin olgunlaşması lazımdır."

Sultan Veled, babasının dediklerini aynen yaparak yanındaki adamlarla birlikte yola çıkar. Şam'a varınca hemen hana gider. Şems, Mevlana'nın söylediği gibi bir frenk çocuğuyla satranç oynamaktadır. Sultan Veled, babasının mektubunu, armağanlarını Şems'e teslim ettikten sonra, bütün dostların yaptıklarından pişman olduklarını kendisini saygı ve hasretle Konya'da beklediklerini anlatır. Yalvarıp türlü niyaz ve ricalarla onu dönmeye ikna eder. Birlikte yola çıkarlar. Şemsi kendi atına bindiren Sultan Veled, aşk ve neşe içinde Konya'ya kadar yayan olarak gelir. Şems onun gösterdiği bu saygı ve bağlılıktan çok hoşnut kalır, ona övgü dolu sözler söyler. Uzun bir yolculuktan sonra, Konya'ya yakın Zencirli Hanı'na geldiklerinde babasına müjdelemek için şehre bir derviş gönderir. Mevlana bu müjdeyi duyunca üstünde ne varsa çıkarıp dervişe verir. Konya halkına haber salıp emirlerden, bilginlerden, fakirlerden ve ahilerden onu karşılamak isteyenlerin toplanmasını ister. Kendisi de ata binerek bütün Konya ileri gelenleri ve ahalisiyle birlikte Şems'i şehre getirir.

Bu defa da altı ay boyunca medresedeki bir hücrede baş başa kalırlar. Yanlarına kuyumcu Selahaddin ve Sultan Veled'den başkası girememektedir. Mevlana'nın Şems'e bağlılığı bu son gelişte daha da artmıştır. Öylesine kaynaşmışlardır ki, artık ayrılık mümkün görünmemektedir. Şems, himmet ve teveccühleriyle Mevlana'yı daha da olgunlaştırmış aşk ateşiyle pişirip Hakk'a vuslatı sağlamıştır. Daha önce Şems'e muhalefet edenler de gelip birer birer özür dilerler.

Onun rahat edebilmesi ve hizmetinin görülmesi için evde evlatlık olarak yetiştirilmiş Kimya adındaki genç ve güzel kız Şems'e nikah edilir. Ama bu sefer de müritler arasında kıskançlık başgösterir. Mevlana'nın diğer oğlu Alaeddin Çelebi bile edebi aşan birkaç davranışıyla kıskançlığını dile getirir. Bu arada Şems'i sevmeyenler de her fırsatta muhalefete, hakaret, iftira ve düşmanlık dolu hareketlere yönelirler.

Şems ile Mevlana, sohbet ve irşadın son merhalelerini, en güzel dönemlerini yaşarken onlar da dışarda kaynamaya, taşkınlık etmeye başlarlar. Artık Mevlana, istenen mertebeye gelmiş Şems'in irşad vazifesi tamamlanmış, daha önce kendisine bildirilen hüküm gereğince başını feda etme zamanı gelmiştir.

Hanımı Kimya Hatun da rahatsızlanıp vefat etmiştir. Bu haberin şehre yayılmasından sonra onu ne pahasına olursa olsun uzaklaştırmak ve Mevlana'yı elinden kurtarmak(!) isteyenler bir plan kurup bu iş için yedi kişi seçerler. 1247 yılının Aralık ayında, aralarında Mevlana'nın oğlu Alaeddin Çelebi'nin de olduğu rivayet edilen bu yedi kişi medresenin avlusunda pusuya yatar. Bir derviş kapıdan seslenerek Şems Hazretlerini

ŞEMS-İ TEBRİZİ

Ahmet Türkan tarafından yazıldı

Çarşamba, 08 Mayıs 2024 16:36 - Son Güncelleme Çarşamba, 08 Mayıs 2024 16:36

dışarı çağırır. Şems derhal yerinden kalkıp çıkarken Mevlana'ya:
"Görüyorsunuz beni dönüşü olmayan bir davetle dışarıya çağırıyorlar!" diyerek
vedalaşıp çıkar. Sonra bir "Allah " feryadı yankılanır gecede...Kapı açıldığında ise,
ortalıkta kimseler yoktur.

S

adece birkaç damla kan lekesi görülür yerde...

Başka da bir iz bulunamaz.

Bu son ayrılıktır. Mevlana yine aylarca süren bekleyişe, diyar diyar gezip aramaya
başlar. Ama onu maddeten olmasa da manen kendinde bulduğunu şu dizelerle dile
getirir:

"Beden bakımından ondan uzağız amma;□

Cansız bedensiz ikimiz de bir nuruz;

İster O'nu gör, ister beni...

Ey arayan kişi! Ben O'yum, O da ben"

KAYNAK :http://www.semazen.net/sp.php?id=21&page_id=1&menu_id=id5